

Goes-West

...thuis best

INFORMATIE HERSTRUCTURERING GOES-WEST
BULLETIN NUMMER 8, MAART 2012

Bloempaden

INHOUDSOPGAVE

Een beschutte woonplek in Goes-West	4
Oplevering Bloempaden	6
Werkzaamheden riolering en bestrating	8
Onderhoud Abel Tasman- en Roggeveenstraat	9
Toekomstige bewoners praten mee	10
Inloopbijeenkomst	14
Spreekuur RWS	14
Sport en spel aanbod	15
Uit de oude doos	16
Planning	20

EEN BESCHUTTE WOONPLEK

Buurvrouw: 'Ik behandel deze mensen zoals ieder ander'

“De kraan van de douche instellen, dat valt nog niet mee. Soms heb je ook opeens koud water. Nee, tochtig en vochtig is het appartement niet. Maar het is best klein. En nogal oud.” Toch is Marcel best tevreden over zijn woning in Goes-West.

Een woning van Emergis

Marcel (34) woont in de Jan van Brakelstraat. Zijn appartement, dat hij deelt met een huisgenoot, valt onder ‘beschermd wonen’ van Emergis. “Ik woon er nu twee jaar. Vóór die tijd was ik een tijdje op de open afdeling van de kliniek. Toen er een appartement vrij kwam, ben ik er zo ingerold.”

Meer vrijheid

Hij woont er erg naar zijn zin. “Hier heb ik veel meer vrijheid. Ik woon hier bijna op mezelf. Emergis zorgt voor begeleiding, maar ik hoef er niet vaak een beroep op te doen. Als het niet goed gaat, dan is er snel hulp. Ik kan

altijd aankloppen als het nodig is. Zoals vorig jaar, toen het even wat minder ging. Tja, dat hoop ik niet meer mee te maken.”

Samen met zijn huisgenoot, met wie het goed klikt, zit hij vaak in de gemeenschappelijke huiskamer. “Voor de gezelligheid”, zegt Marcel. “Je kunt elkaar opzoeken. Dat vind ik wel fijn.”

Naast de cliënt

Beschermd wonen, wat houdt dat eigenlijk in? “Een beschutte woonplek voor mensen met een psychiatrische achtergrond”, zegt teamleider Bianca van Teeffelen. “Vaak zijn er ook psychosociale problemen in het spel. Denk aan werkloosheid, schulden, minder goede contacten met de familie, enzovoort. Wij zorgen voor de begeleiding door de inzet van woonbegeleiders en verpleegkundigen. De begeleiding verschilt van persoon tot persoon. Het is echt maatwerk. De een heeft hulp nodig bij het leggen van sociale contacten of het op orde brengen van de financiën, de ander bij het structureren van de dag of bij het toedienen van medicatie. De hulp die wij bieden is heel divers. We gaan naast de cliënt staan. De begeleiders zijn er van half negen ‘s morgens tot tien uur ‘s avonds en in de nacht telefonisch bereikbaar.”

De cliënten in Goes-West zijn twintigers, dertigers en veertigers. Sommige van hen wonen langdurig beschermd, anderen korter, als opstapje naar zelfstandig wonen. De meeste cliënten werken, bijvoorbeeld op een zorgboerderij of voor een van de werkprojecten van Emergis. Marcel werkte tot voor kort op een zorgboerderij. In het voorjaar gaat hij het groenonderhoud in en wie weet ook weer aan de slag op een zorgboerderij.

K IN GOES-WEST

Marcel en Bianca

Buren

Goes-West is een goede wijk gebleken voor de cliënten van Emergis. Bianca van Teeffelen zegt dat er in het begin wel wat weerstand is geweest, maar dat daaraan snel een eind kwam. Ze verklaart dat als volgt: “We zijn altijd laagdrempelig geweest. Vanaf het begin hebben we in de buurt gezegd: als er iets is, kom gerust langs of bel. Dat heeft de aansluiting wel gemakkelijk gemaakt.” Buurvrouw D.M. Molenaar bevestigt dat. Ze noemt ook de Burendag. “Een springkussen voor de kinderen van de buurt en een barbecue voor de buren, dat heeft zeker geholpen om dichterbij elkaar te komen.” Ze woont bijna drie jaar in de Abel Tasmanstraat. “Daarvoor hadden we hier vlakbij een huis. Ik kende de buurt dus goed en ik wist ook dat hier cliënten van Emergis

woonden. Dat is voor mij nooit een punt geweest. En ik heb hier ook nooit vervelende dingen meegemaakt. Bovendien: je weet dat je hier aan de overkant een aanspreekpunt van Emergis hebt, mocht er onverhoopt toch iets aan de hand zijn.”

Gevaar? De buurvrouw heeft er nooit iets van gemerkt. “Een man hangt altijd uit het raam om te roken. Hij doet geen vlieg kwaad. Hij is ook bij ons binnen geweest en wij hebben zijn verhaal gehoord. Waarom zou ik zo iemand niet groeten? Waarom zou ik hem geen kans geven? Ik behandel deze mensen zoals ieder ander. Voorzichtigheid is goed – ten opzichte van ieder ander – maar angst is echt niet nodig.”

Om privacyredenen is Marcel een verzonnen naam.

OPLEVERING BLOEMPADEN

'Alle nieuwe burenen al eens gezien'

In december 2011 en januari 2012 ontvingen de bewoners van de Bloempaden de sleutel van hun nieuwe huis. De 26 huurwoningen zijn inmiddels bijna allemaal bewoond. Van de acht koopwoningen staan er nog zes te koop.

In februari 2011 werd gestart met de bouw van de Bloempaden. Omdat de bouw voorspoedig verliep konden RWS en Marsaki de woningen minder dan een jaar later al opleveren. De woningen hebben een riante indeling en er is voldoende parkeergelegenheid tussen de woningblokken.

Energiebesparing

De Bloempaden is samen met het Zevenbladhof en het Erasmuspark één van de eerste projecten waarbij RWS Slimme Energie toepast. De woonlasten stijgen en we verwachten dat deze stijging vooral in de energiekosten zit. Daarom richten we ons steeds meer op het beheersen van energielasten. Bijvoorbeeld door het bouwen van Warmte-Koude-Opslag installaties (WKO). Ook voor de Bloempaden hebben we deze energiebesparende techniek ingezet.

Oplevering

Op 8 december 2011 ontvingen de nieuwe bewoners van de Bloempaden de sleutel van hun nieuwe huis. “Daardoor moest je af en toe wel even wachten met het doorlopen van je huis en de financiële afhandeling, want dat gebeurde één voor één”, reageert één van hen. “Maar het was wel een leuke ervaring, je hebt al je nieuwe burens alvast eens gezien.” De oplevering verliep soepel: “Er waren maar een paar opleverpuntes en die zijn over het algemeen snel opgelost.”

Comfortabel

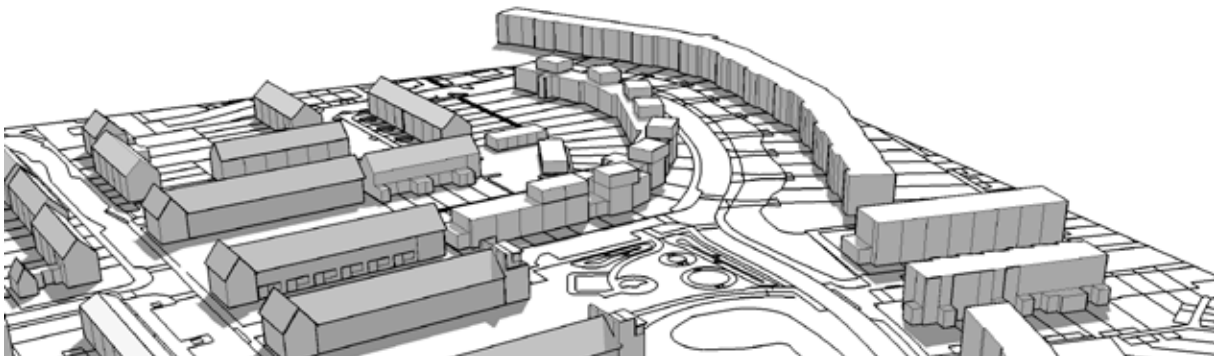
Het verschil met het oude huis is groot: “Ik kom uit een vochtig en tochtig huis. Deze nieuwbouwwoning is zo comfortabel vergeleken daarmee. We hebben al een koude periode meegemaakt en nergens last van gehad. Het warmte- koudesysteem werkt goed. In de winter in ieder geval, de zomer moeten we nog meemaken.” De woningen zijn daarnaast ruim opgezet. “Ons oude huis

daar groeiden we uit. Nu hebben we genoeg ruimte en een zolder.” De buurt is kindvriendelijk met twee speeltuinen in de directe omgeving. “De speeltuinen worden goed onderhouden en zien er mooi uit. Er zijn hier meer gezinnen met kinderen, dus dat is een mooie ontmoetingsplek.”

Contact

“Ik heb nog niet heel veel contact in de buurt, want ik werk veel”, vertelt de nieuwe Bloempadenbewoonster. “Maar het contact dat er is, is goed. Laatst zat ik zonder water en dan klopt ik gerust aan bij mijn burens. Eén buurvrouw heeft een hondje en omdat mijn dochttertje gek is van honden, maak je daar toch net wat makkelijker contact mee.”

Bent u geïnteresseerd in één van de koopwoningen of kent u iemand die geïnteresseerd is? Kijk dan eens op www.bloempaden.nl.

WERKZAAMHEDEN RIOLER

Scheldestraat

In de Scheldestraat worden de bestaande huis-aansluitleidingen, vanaf de erfrens van de woningen tot aan het riool in de weg vervangen door pvc leidingen. Het bestaande gemengde riool in de weg blijft liggen. Het is de bedoeling dat dit riool wordt gerelined. Dat houdt in dat er een polyester kous in de buis wordt aangebracht waardoor de levensduur van dit riool met ca. 50 jaar wordt verlengd. De daken van het complex van de Zuidwester worden apart afgekoppeld. Dit betekent dat het regenwater afkomstig van de daken via een nieuw aan te leggen regenwaterriool op het bestaande regenwaterstelsel ter hoogte van de Rommerswalestraat wordt aangesloten.

Het ontwerp van het wegprofiel wordt aangepast, het is de bedoeling dat onder de verharding een funderingsverbetering van puin wordt aangebracht. De bestaande bestrating wordt vervangen door nieuw gebakken materiaal. Aan de zijde van de woningen worden parkeervakken aangebracht. De inrichting van het straatprofiel komt overeen met de inrichting van de Schengestraat.

Rommerswalestraat

In de Rommerswalestraat wordt naast het bestaande gemengde riool een regenwaterriool aangelegd. Dit riool zorgt ervoor dat het schoon water uit de Schengestraat, naar het bestaande riool in de Scheldestraat kan worden

ONDERHOUD ABEL TASMA

Wat gaat er gebeuren?

ING EN BESTRATING

afgevoerd. De huisaansluitingen zijn al van pvc en worden daarom niet vervangen. Het ontwerp van het wegprofiel wordt net als in de Scheldestraat aangepast en de bestaande bestrating wordt vervangen door nieuw gebakken materiaal.

Gedurende de werkzaamheden zal tijdelijk in de Zuidvlietstraat of Schengestraat geparkeerd moeten worden. De woningen zijn gedurende de uitvoering ten alle tijde bereikbaar voor de bewoners. Zodra de werkzaamheden daadwerkelijk van start gaan, verstuurt de gemeente Goes een informatiebrief waarin informatie wordt gegeven over de verkeersmaatregelen, de planning van de aannemer en de vuilnisophaaldienst.

Planning

De werkzaamheden worden voor eind juni 2012 afgerond door de aannemer.

N- EN ROGGEVEENSTRAAT

Aan de huurwoningen aan de Abel Tasmanstraat 17-27 en de J. Roggeveenstraat 8-10 gaat RWS onderhoud plegen. Als het aanvragen van vergunningen volgens planning verloopt, verwachten we de onderhoudswerkzaamheden in het derde kwartaal van 2012 uit te voeren. Wat gaat er veranderen aan de woningen?

Douches

De meest zichtbare verbetering is het aanpassen van de douches. Huurders kunnen hun douche laten vergroten waardoor een tweede toilet geplaatst kan worden. De ruimte die het balkon nu inneemt, wordt

gebruikt om de douche uit te breiden. Omdat huurders hiervoor een huurverhoging betalen, geven we ze de keuze.

Energiebesparende maatregelen

Door te kiezen uit verschillende pakketten, zoals het aanbrengen van HR++ isolatieglas op de eerste verdieping, kunnen huurders hun energielasten omlaag brengen. Deze maatregelen kunnen gepaard gaan met een huurverhoging, maar die is altijd lager dan het bedrag dat de huurder aan energie bespaart. En ook in deze gevallen geldt: de keuze is aan de huurder.

TOEKOMSTIGE BEWONERS EIGEN NIEUWE HUURWONING

Bijzonder pilotproject in herstructureringsgebied Goes-West

Jeroen, Evy en Eline

PRATEN MEE OVER HUN NG

De wijk Goes-West ondergaat een ware metamorfose. De gemeente Goes, RWS partner in wonen en Marsaki voeren samen het masterplan voor de herstructurering van de wijk uit. Dit levert een wijk op met een gevarieerd aanbod aan koop- en huurwoningen voor gezinnen, alleenstaanden, senioren en starters. Tot 2017 gaan er circa tien nieuwbouwplannen in uitvoering. Een fraai nieuw park is straks het groene verbindende element van de wijk. In dit artikel leest u over een bijzonder pilotproject met huurdersparticipatie.

Iedereen heeft woonwensen

Zo lang mensen wonen hebben ze ideeën over hoe ze willen wonen. Wie een eigen huis koopt, mits dit budget haalbaar is, komt vaak ver met het realiseren van de eigen woonwensen. In de sociale woningbouw is het echter nog niet algemeen gebruikelijk dat huurders hun wensen kunnen inbrengen bij het ontwikkelen van concrete nieuwbouwplannen. Landelijk praten huurders volop mee op wijkniveau, maar zelden specifiek over hun 'eigen' toekomstige huurwoning. RWS en Marsaki zijn daarom in Goes-West gestart met een bijzonder initiatief: huurdersparticipatie.

Meedenken over eigen eengezinswoning

Na de bouwvakantie van 2012 start de nieuwbouw van achttien eengezins-, acht senioren- en vijf patiowoningen aan de J.P. Coenstraat en Abel Tasmanstraat. Op deze locatie staan nu nog gedateerde duplexwoningen, die medio april 2012 tegen de vlakte gaan.

Acht huishoudens, dit zijn zittende huurders uit Goes-West, praten vanaf het begin mee over het ontwerp van de nieuwe woningen. Als beloning betrekken deze bewoners na oplevering de eengezinswoningen waarover ze meedenken. Twee deelnemers, Eline Meijers (35 jaar) uit de Pasteurstraat en Jeroen van Eijkeren (39 jaar) uit de Heemskerkstraat, vertellen over hun ervaringen met het participatietraject. Ook Walter Koens, projectmanager en adjunct directeur bij Marsaki, geeft zijn reactie.

Waarom is het voor jullie goed wonen in Goes-West?

"Ik woon nu zo'n acht jaar in deze volksbuurt en dat bevalt goed. Verschillende mensen wonen hier rustig

naast elkaar. Het is echt fijn om zo dicht bij het centrum en het station te wonen", antwoordt Jeroen.

"Binnen vijf minuten sta ik op de markt van Goes, en ik ben ook zo bij de Jumbo voor mijn boodschappen, alles is gewoon vlakbij, we wonen hier heel centraal. Ik woon nu 1,5 jaar met mijn dochter Evy in dit huis. De wijk is prettig rustig, het geluid van passerende treinen hoort daarbij", vult Eline aan.

Waarom nemen jullie deel aan het ontwerpteam?

"Tijdens een informatieavond voor de huurders van de eerste honderd woningen die gesloopt gaan worden in Goes-West, is gevraagd of er mensen waren die wilden meedenken over het nieuwbouw-plan aan de J.P. Coenstraat. Uiteindelijk heeft dat acht geïnteresseerde meedenkers voor de eengezinswoningen opgeleverd. Toen wij er mee begonnen, wisten we niet dat we ook een woning kregen toegewezen. Ik was allereerst vooral geïnteresseerd in het gehele plan. Niet alleen naar de woningen maar ook of er bijvoorbeeld leuke speelvoorzieningen in de buurt komen voor mijn dochter", vertelt Eline.

"Bij het opknappen van Goes-West is het goed om te weten wat er leeft onder de bewoners en wat mensen graag willen. In deze wijk wonen mensen in verschillende situaties, jongeren, gezinnen en ouderen door elkaar. Samen met mijn moeder, die vlak bij mij woont, ben ik naar de eerste avond gegaan. Ik ben in het ontwerpteam gaan zitten omdat ik de RWS graag informeer over mijn ervaringen met mijn woning, de buurt en mijn wensen voor een nieuwe woning en omgeving. Ik vind het ook heel uniek dat je als huurder mag meebeslissen over je nieuwe woning", zegt Jeroen.

Zevenbladhof

Hoe is het ontwerpproces in de afgelopen periode verlopen?

“We zijn nu vanaf het begin van dit jaar zo’n zeven keer bij elkaar gekomen in het ontwerpteam. In de eerste bijeenkomsten werden we behoorlijk losgelaten. We hebben onze eigen indeling van onze ideale woning getekend. Naarmate we verder kwamen in de tijd, werden de ontwerpen steeds realistischer en aangepast op haalbaarheid. Volgende week wordt het definitief ontwerp van het nieuwbouwplan vastgesteld omdat de benodigde vergunningen moeten worden aangevraagd”, legt Jeroen uit.

“In de eerste bijeenkomsten werd ik steeds enthousiaster en kreeg ik meer en meer ideeën. Ik zag mezelf al

zitten in mijn erker en op mijn dakterras. Toen op een eerste gevelaanzicht de verschillende ideeën van iedereen in beeld waren gebracht, zag dat er ook wel vreemd uit. Ik begrijp dat niet alles haalbaar is, toch is dat ook wel jammer als je er zo vol enthousiasme mee bezig bent” vertelt Eline.

Wat zijn voor jullie belangrijke woonwensen die zijn verwezenlijkt in het ontwerp?

“Ik hou van een woning met veel lichtinval, vandaar dat ik erg blij ben met de openslaande deuren naar de achtertuin en het Frans balkon aan de hoofdslaapkamer. Mijn voorkeur voor de open keuken aan de tuinzijde en de woonkamer aan de straatzijde is ook gehonoreerd. Op de eerste verdieping heb ik gekozen voor twee gro-

tere slaapkamers en een badkamer en suite, toegankelijk via een schuifwand. Het bad en de tweede toilet zijn ook erg fijn. De zolderverdieping, die bereikbaar is met een vaste trap, ga ik gebruiken als mijn fotostudio”, aldus Jeroen.

Eline vertelt enthousiast: “Allereerst ben ik heel blij met het vooruitzicht op een nieuwe, tochtvrije en energiezuinige woning voor mij en Evy. Graag wil ik een ruim en praktisch huis. Je wilt je ook onderscheiden in je huis, daarom ben ik ook zo blij met mijn eetkeuken aan de tuinzijde met openslaande deuren naar de tuin zodat Evy in de zomer lekker de tuin in kan stappen. Het woongedeelte aan de straatzijde met een voortuintje voor het huis vind ik prettig. Op de eerste verdieping heb ik twee slaapkamers, ook de hoofdslaapkamer met Frans balkon, en een ruime badkamer eveneens met bad. De afgesloten trap achter een deur naar de bovenverdiepingen is prettig veilig”.

Wat zijn nu de vervolgstappen en blijven jullie verder betrokken in het proces? En wat verwachten jullie hiervan?

“Jeroen is onze toekomstige buurman en dat vind ik erg leuk. Sowieso is het een heel sociaal gebeuren want wij kennen nu al onze directe burens in de eengezinswoningen. Je loopt straks toch ook makkelijker bij elkaar binnen als er iets is. Volgende week komen we weer samen om zoals gezegd het definitief ontwerp vast te stellen. Ook gaan we de eengezinswoningen in het project Bloempaden van binnen bekijken om een beter beeld te krijgen. Ik vind het erg leuk om betrokken te blijven en mijlpalen zoals start bouw en hoogste punt samen te vieren”, aldus Eline.

“Ook al ben ik erg gesteld op mijn privacy, ook ik vind het erg leuk dat ik nu al een goed contact met mijn toekomstige burens heb. De komende periode valt er in het ontwerpteam ook nog voldoende te bespreken, zoals de kleur van de gevels en het uitwerken van alle details in de woning zoals de inrichting van de badkamer en de keuken. Verder is er nog geen keuze gemaakt over de energievoorziening van de woning, uiteraard hangt dit voor RWS af van de financiële haalbaarheid. RWS moet de woningen in de toekomst natuurlijk ook kunnen verhuren”.

Walter Koens, projectmanager van Marsaki, neemt deel aan het ontwerpteam.

Waarom is dit pilotproject een bijzonder initiatief van RWS en Marsaki?

“Met dit pilotproject willen RWS en Marsaki het mogelijk maken dat toekomstige huurders actief participeren in het ontwerpen van ‘hun’ huis. Ook willen we deze huurders er van bewust maken dat zij met energiezuinig gedrag hun totale woonlasten sterk kunnen reduceren en dat zij daarmee ook een positieve bijdrage leveren aan het milieu.

Inmiddels blijkt dat een dergelijke huurdersparticipatie ook veel teweeg brengt onder de actieve deelnemers. De participanten hebben samen gedroomd over een luchtkasteel, waarna er weer geland moest worden. Zodat het voor RWS een betaalbare en herverhuurbare woning wordt, maar wel met het grotendeels verwerken van eigen specifieke woningwensen op woningniveau. Wat ik zelf bijzonder vind om te zien is de sociale cohesie die ontstaat tussen de huurders door de participatie, want waar is het mogelijk dat je de burens al kent nog voordat de huizen er staan.”

INLOOPBIJEENKOMST

Goes-West

Graag nodigen wij u uit voor een inloopbijeenkomst in het kader van de herstructurering Goes-West op 26 april 2012 tussen 16.00 - 19.00 uur in het informatiecentrum aan de Evertsenstraat 15.

U kunt dan onder meer tekeningen en andere informatie bekijken over:

- het ontwerp bouwplan deelproject 10a (J.P. Coenstraat / A. Tasmanstraat);
- werkzaamheden riolering en bestrating;
- de aangepaste planning van de herstructurering.

De projectleiders van RWS en gemeente Goes zijn aanwezig om u te woord te staan en uw vragen te beantwoorden.

SPREEKUR RWS

voortaan alleen op afspraak

Het wekelijks spreekuur van RWS in het Informatiecentrum aan de Evertsestraat wordt voortaan alleen nog op afspraak gehouden. We hebben de laatste tijd gemerkt dat er nog maar weinig animo is voor het wekelijkse spreekuur op woensdag van 14.00 - 17.00 uur. Heeft u vragen voor RWS en wilt u toch terecht kunnen op het spreekuur? Een afspraak maakt u met Tanny van der Plasse via telefoonnummer (0113) 37 70 61.

SPORT EN SPEL AANBOD

in Goes West

Maandag

Sportinstuif in de sporthal van 'De Tweern'.

- 19.00 tot 20.00 uur
Vrije sportinloop voor kinderen van 4 tot 12 jaar in zaal 1 en voor moeders in zaal 2.
- 20.00 tot 21.00 uur
Parkoers voor 12 + in zaal 1 en zaalvoetbal in zaal 2.

Dinsdag

- 15.15 tot 16.45 uur
Pleintjesactiviteiten bij de sport- en spelkooien bij de Tweern. Tijdens deze activiteit kunnen kinderen tussen 6 en 12 jaar kennis maken met b.v. hockey, voetbal, trefbal, bouncebal en nog veel meer sporten. Deelname aan deze activiteit is op eigen risico, bij slecht weer kan het voorkomen dat de activiteit niet door gaat, neem dan eventueel vooraf even contact op met Ko Labrujère.

Woensdag

- 13.30 tot 17.00 uur
In de Paerdestal, vrije inloop voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Tijdens deze inloop kunnen de kinderen uit Goes West gezellig knutselen, spelletjes doen of andere leuke dingen die ze zelf verzinnen/bedenken. Deze gratis inloop is van 13.30 tot 14.30 uur onder professionele begeleiding. Tussen 14.30 tot 17.00 uur zijn er thema middagen, hierover worden de jongeren via flyers en posters geïnformeerd.

Vrijdag

- 19.00 tot 22.00 uur
Een gezellige Teensnight in de Paerdestal, voor 12+ jongeren uit de wijk. Tijdens deze avond kunnen de jongeren computeren, tafeltennissen, dansen, hun eigen voetbal wedstrijd spelen op de Playstation, etc. Deze gratis inloop wordt begeleid door beroepskrachten.

Meer weten?

www.paerdestalgoeswest.hyves.nl of be-
kijk Jeugdcentrum Goes-West Smwo op
Facebook.

Voor meer informatie over deze activitei-
ten kun je ook gewoon contact opnemen
met Ko Labrujère, k.labrere@smwo.nl,
Evertsenstraat 15 of 06 12914264.

UIT DE OUDE DOOS

*Het gebouw van de gezondheidsdienst voor dieren,
Evertsentraat 15 te Goes*

Na de oorlog kwam er in vrijwel elke provincie een nieuwe regionale dienst die op de gezondheid van vee ging letten. De Zeeuwse tbc-vereniging van vóór de oorlog werd in 1946 omgezet in een stichting, die zich in Goes vestigde. Op het Ravelijn De Groene Jager stond een houten barak, waar vroeger de centrale keuken was

gevestigd. Dit werd het onderkomen van de GD. Dr. G. Wagenaar werd de eerste directeur. De eerste jaren wierp de dienst zich op tot het terugdringen van tbc bij runderen. Door keuring en het beperken van de import van verdachte runderen van buiten Zeeland kon deze ziekte uiteindelijk bedwongen worden. Geheel in het

Informatiecentrum

teken van de tijd gebeurde dit met zogenaamde 'vijfjarenplannen'. In de loop der jaren haalde de GD af en toe de krantenverslagen van de zittingen van de rechtbank, vooral als er vee slecht werd behandeld.

Een boer in 's-Gravenpolder dacht in 1947, dat in een weiland waar hij twee paarden had staan, nog wel genoeg drinkwater in een put zou zitten. Er bevond zich in de put echter alleen nog maar modder in die warme zomer, waardoor één paard in de modder stikte, en het andere er uitgeput naast lag. Het weinige water in de sloot bleek veel te zout. Boeren die zich niet wilden aansluiten bij de GD kregen in 1947 een prent aan de broek. Anders zou een tbc-vrije veestapel nooit gaan lukken, vond de rechter.

Andere activiteiten van de dienst speelden zich onder meer af op het gebied van de k.i., de kunstmatige inseminatie ofwel bevruchting van koeien. Hiermee werden geleidelijk aan steeds betere resultaten geboekt. Er kon geen jaarvergadering of landbouwbijeenkomst worden gehouden of de directeur bereed zijn stokpaardje, dat van de k.i. In 1950 werd een centraal stierenstation in 's-Heer Hendrikskinderen geopend, waartoe een boerderij was verbouwd. De jongens Matador, Leon, Riant, Adema 14, Adema 62, Sikkema en Eduard vonden hier onderdak om voor nazaten te zorgen. Vermoedelijk werd van deze stieren sperma genomen voor de k.i.. De geitenstand in Zeeland was kort na de oorlog nog aanzienlijk. Een probleem was het betrekkelijk geringe aantal bokken, 46 in 1949, zodat het fokken een probleem werd. De resultaten van k.i. bij geiten, waar uiteraard directeur Wagenaar zich voor had beijverd, vielen echter rond 1950 zwaar tegen. Ook k.i. bij paarden werd door hem onderzocht.

De toen nog jaarlijks gehouden keuringen van vee, waaronder ook trekpaarden, stonden steeds onder toezicht van de GD. De directeur zat meestal in alle jury's die de dieren keurden. Adjunct-directeur Grootenhuis schopte in 1950 tegen het zere been van veel veehandelaren, toen hij hen gebrek aan medewerking verweet bij de bestrijding van de runder-tbc. Later zou Grootenhuis nog gevoelig botsen met het bestuur van de provinciale stichting GD. Overigens deed de GD in deze tijd ook onderzoek naar tbc bij mensen, een toen nog veel voorkomende en zeer ernstige kwaal.

Het personeel van de GD trok de provincie in voor scholing van boeren. Aan de Rijkslandbouwwinterschool te Schoondijke gaf Grootenhuis les in bestrijding van mond- en klauwzeer, idem tbc en de voordelen van k.i. Het opduiken van vogel-tbc gaf weer reden voor nieuwe onderzoeken. Jaarlijks moest ook de aandacht op de uitroeiing van de runderhorzel worden gevestigd. Een schrik-effect veroorzaakte de eerste bisamrat, die in 1952 op de rijksweg bij Kruiningen werd doodgereden. Het vermoeden was dat het een solitair, zwervend mannetje was geweest. Van een plaag was nog geen sprake, hoopte men.

De Watersnood van 1953 had ook voor de GD veel gevolgen. Veel koeien die meedraiden in het onderzoek naar de voordelen van k.i. bleken verdronken. De koeien uit Schouwen werden geëvacueerd naar een bedrijf in

Artist impression uit 1953

de Poel bij Goes, vervolgens gekeurd, getaxeerd en verder doorgezonden naar Walcheren of Zeeuws-Vlaanderen. Van de aangevoerde runderen moesten er ongeveer 2.000 naar het abattoir. Varkens en schapen waren in de ondergelopen delen van Zeeland vrijwel alle verdronken, evenals het pluimvee. Naar schatting bleven er nog circa honderd paarden over. Op Tholen zou het aantal verdronken runderen 2.000 van de 5.000 bedragen. Bij Kruiningen verdronken tussen de 1.000 en 1.500 koeien. De afvoer van de kadavers was een groot probleem. De destructiebedrijven in Hansweert, Son en Overschie zaten bomvol. Met een bedrijf in Purmerend konden gelukkig zaken worden gedaan. Friesland schonk een k.i.-stier zodat de draad van de inseminatie weer snel kon worden opgepakt. De inseminator, die weer met de stierensperma op stap moest, kreeg een nieuwe dienstauto. Op de algemene vergadering van het Stierenstation in de Prins van Oranje in juni 1953 kon opnieuw de k.i. gepropageerd worden. Adjunct-directeur Groothuis van de GD hield een lezing en vertoonde een film. In alle nood van de Ramp viel een konijn met myxomathose te Kapelle nauwelijks op; het dier werd wel onderzocht door de GD.

Begin jaren 1950 begon de centralisatie van allerlei landbouworganisaties in Goes, dat uiteindelijk in 1960 zou resulteren in de bouw van het Landbouwcentrum aan

de Westsingel. De GD ging daar niet naar toe, want die had in 1954 de beschikking gekregen over een splinternieuw gebouw aan de Evertsenstraat, toen de grens van de bebouwing van Goes-West. Het is het pand Evertsenstraat 15. Aan het pand werd een conciërgewoning vastgebouwd, terwijl een vrijstaande directeurswoning naast het kantoor verrees. Het kantoor heeft een zakelijke jaren-vijftig uitstraling en maakt een zeer solide indruk. Het was een ontwerp van het Bouwbureau voor de Landbouw, ontwerper Nienhuis. De voordeur heeft een merkwaardige omlijsting, die bekroond wordt met een soort miniatuur klokkenstoeltje. Gelijk links van de ingang zat vroeger het laboratorium, met een zuurkast en een broedkamer. In de diepvries werd sperma van stieren bewaard. Daaruit werd in Zeeland het eerste diepvrieskalfje geproduceerd. In de broedkamer kon binnen een uur worden bepaald of melk besmet was, en lagen gevaarlijke bacillen te rijpen. In het laboratorium was een grote douche, waar laboranten meteen onder konden springen als ze onbedoeld in brand vlogen. Rechts had je de garderobe met daarachter het microscooplokaal. Achter het laboratorium bevond zich de administratie, daarachter het sectielokaal, en daar weer achter een ruimte waar proefdieren waren ondergebracht. Meestal betrof dit marmotten, muizen en kuisen. Bij de opening op 26 februari 1954 verbleef er ook toevallig een roerdomp, die half doodgevroren was bin-

nengebracht. Helemaal achteraan het gebouw was een garage aangebouwd. Op de eerste verdiepingen verbleven de directeur en de onderdirecteur, elk in een eigen kamer, en was nog meer administratie en een archief-ruimte ondergebracht. Hier stonden meterslange kasten met kaartsystemen van alle koeien van Zeeland, 80.000 stuks en hun eigenaars. Deze 'runderlijke' stand bood van elke koe een vlekenschets. Verder waren er kaartsystemen op de abortusbestrijding, de strijd tegen het zogenaamde 'besmettelijk verwerpen', ook wel abortusbang genoemd. Op de bovenste verdieping was een grote vergaderzaal ontworpen. Bij de opening werden een buitenlantaarn en diverse Delfsblauwe borden aangeboden. Directeur Wagenaar ontving een fotoalbum dat de groei van de dienst in beeld bracht. In 1958 werd een apart dierenverblijf gebouwd, aanvankelijk zonder bouwvergunning. Van dit gebouw werd in 1963 het platte dak veranderd in een kap. Het staat er nog steeds en is nu het activiteitencentrum De Paerdestal. Wethouder Van de Merwe opende het in 1997.

Dat de dienst een bestaan in stilte leidde, kan bepaald niet worden gezegd. Voor elke tentoonstelling van de ZLM werd een stand ingericht. De geheimzinnige sterfte van zes koeien van veehouder Salomé te Groede en het onderzoek door de GD haalde in 1956 de kranten, evenals een boer uit Koudekerke die een tbc-koe niet wilde opruimen maar doorverkocht, wat hem op een boete van 150 gulden kwam te staan. Dat jaar werd onderzoek gedaan naar een worminfectie bij paarden. Vervolgens ontstond er tussen het bestuur en adjunct-directeur Grootenhuis een knallende ruzie, die via de kranten werd uitgevochten. Het bestuur meende dat Grootenhuis haar gezag ondermijnde, en dat hij voorzitter J.P. Lindenberg had beledigd. Het bestuur vroeg ontslag aan bij het arbeidsbureau, maar dat weigerde accoord te gaan met Grootenhuis' ontslag. Eind 1958 kreeg hij dan toch eervol ontslag en werd hij dierenarts in Nieuwenhoorn in Zuid-Holland. De Wolfederatie schaarde zich enkele jaren later achter een plan om de schapen in Zeeland uitgebreid te gaan onderzoeken, zoals dat in de jaren zeventig met de schapen op het Land van Saafingte zou gebeuren.

De vestiging van grote industrieën in het Sloegebied zorgde voor een uitbreiding van het werkterrein van de dienst. Deze ging zich nu meer op milieuonderzoeken richten, zoals dat ook al gebeurde in de Kanaalzone in Zeeuws-Vlaanderen.

Inmiddels waren er al volop signalen uitgezonden, dat de provinciale dienst op zou gaan in een groter verband. Al in 1978 kwamen hierover de eerste berichten naar buiten. Er zou een centrale vestiging in Gouda komen, terwijl Goes een dependance zou blijven. Nadat botulisme bij eenden in Goes de dienst tot extra onderzoeken had aangezet, werd in 1985 het pand verlaten. In 1986 opende aan de Verrijn Stuartweg een gebouw waarin het Zeeuwse Rundvee Syndicaat, de k.i. en de GD onderdak vonden. Het karakteristieke pand kwam in handen van de woningbouwvereniging RWS, die het tot op heden een bestemming als informatiecentrum voor Goes-West geeft.

Tegenwoordig is de GD gecentraliseerd in Deventer. Hier staat het laboratorium en werken ongeveer 450 mensen, zoals landbouwkundige ingenieurs, dierenartsen, ict-ers en bedrijfskundigen.

Frank de Klerk, Gemeentearchief Goes

Bronnen: Jaarverslagen GD in collectie Gemeentearchief, Krantenbank Zeeland.nl en Wikipedia. Een archief van de dienst kon (nog) niet worden achterhaald.

Oproep!

Mochten er lezers zijn die oud fotomateriaal of documenten van de dienst in hun bezit hebben, dan wil het Gemeentearchief Goes daar graag kopieën van maken. E-mail: f.de.klerk@goes.nl

Aangepaste planning per deelgebied, d.d. 27-02-2012

Deze planning is een voorlopige planning en wordt jaarlijks bijgesteld.

3 a Locatie Naereboutstraat/Hollandia plein

2013 sloop
2014 start nieuwbouw

3 b Locatie Naereboutstraat/Hollandia plein

2013 sloop
2014 start nieuwbouw

3 c Locatie Naereboutstraat/Hollandia plein (Delta school)

2013 sloop
2014 start nieuwbouw

5 Locatie voormalige Keuringsdienst van Waren

2015 sloop
2016 start nieuwbouw

8 Locatie Rijkswaterstaat

Voorlopig geen mogelijkheden

10 a Abel Tasmanstraat 1 t/m 15 en 2 t/m 14, J.P. Coenstraat 16 t/m 62.

J.P. Coenstraat 32 t/m 62 en
Abel Tasmanstraat 1 t/m 15
J.P. Coenstraat 16 t/m 30 en
Abel Tasmanstraat 2 t/m 14
2012 sloop/ start nieuwbouw.

As. 26/04 Inloopbijeenkomst.
Meer informatie op pagina 14
van deze nieuwsbrief.

10 b Abel Tasmanstraat 14A t/m 28 en Jan van Riebeeckstraat 1 t/m 47

Abel Tasmanstraat 14A t/m 28
2012 sloop
2013 start nieuwbouw
Jan van Riebeeckstraat 1 t/m 47
2013 sloop/ start nieuwbouw

10 c Abel Tasmanstraat 28A t/m 42, Jan van Riebeeckstraat 49 t/m 71 en Cornelis Houtmanstraat 2 t/m 22

Abel Tasmanstraat 28A t/m 42,
Jan van Riebeeckstraat 49 t/m 71 en
Cornelis Houtmanstraat 2 t/m 22
2015 sloop/ start nieuwbouw

10 d Jan van Brakelstraat 1 t/m 35

Jan van Brakelstraat 1 t/m 35
2015 sloop
2016 start nieuwbouw

12 a/b Abel Tasmanstraat 17 t/m 27 en Jacob Roggeveenstraat 8 en 10

12 a Jacob Roggeveenstraat 8 en 10
12 b Abel Tasmanstraat 17 t/m 27
2012 groot onderhoud/renovatie

13 a/b en 18 a

Scheldestraat 2 t/m 36 en Scheldestraat 38 t/m 54

13 a Scheldestraat 14 t/m 36
13 b Scheldestraat 2 t/m 12
18 a Scheldestraat 38 t/m 54
2012/2013 start onderhoudswerk-
zaamheden
vanaf 2025 sloop

**14 Heemskerkstraat 1 t/m 13 en
Zuidvlietstraat 100 t/m 104**

2013 sloop
2014 start nieuwbouw

**15 a/b Heemskerkstraat 2 t/m 8, Naereboutstraat
27 t/m 75 en 28 t/m 46, Pasteurstraat 1
t/m 29, Willem Barentszstraat 1 t/m 15 en
Zuidvlietstraat 94 t/m 98**

15 a Naereboutstraat 28 t/m 46, Pasteurstraat 1
t/m 29 en Willem Barentszstraat 1 t/m 15

15 b Heemskerkstraat 2 t/m 8, Naereboutstraat
27 t/m 75 en Zuidvlietstraat 94 t/m 98

2015 sloop
2016 start nieuwbouw

16 a Evertsenstraat 18 t/m 84

vanaf 2025 sloop

16 b, 17 a en 18 a/b

**Couwervestraat 1 t/m 23 en 2 t/m 24,
59 t/m 79 en 60 t/m 80**

16 b Couwervestraat 66 t/m 80

17 a Couwervestraat 59 t/m 79

17 b Couwervestraat 60 t/m 64

18 a Couwervestraat 2 t/m 24

18 b Couwervestraat 1 t/m 23

2013 start onderhoudswerk-
zaamheden

vanaf 2025 sloop

**16 c Jacob Catsstraat 2 t/m 38 en
Evertsenstraat 86 t/m 96**

2016 sloop

**18 a/b Rommerswalestraat 2 t/m 14,
Schengestraat 1 t/m 37
Westsingel 100 t/m 130**

18 a Rommerswalestraat 2 t/m 14 en
Schengestraat 25 t/m 37

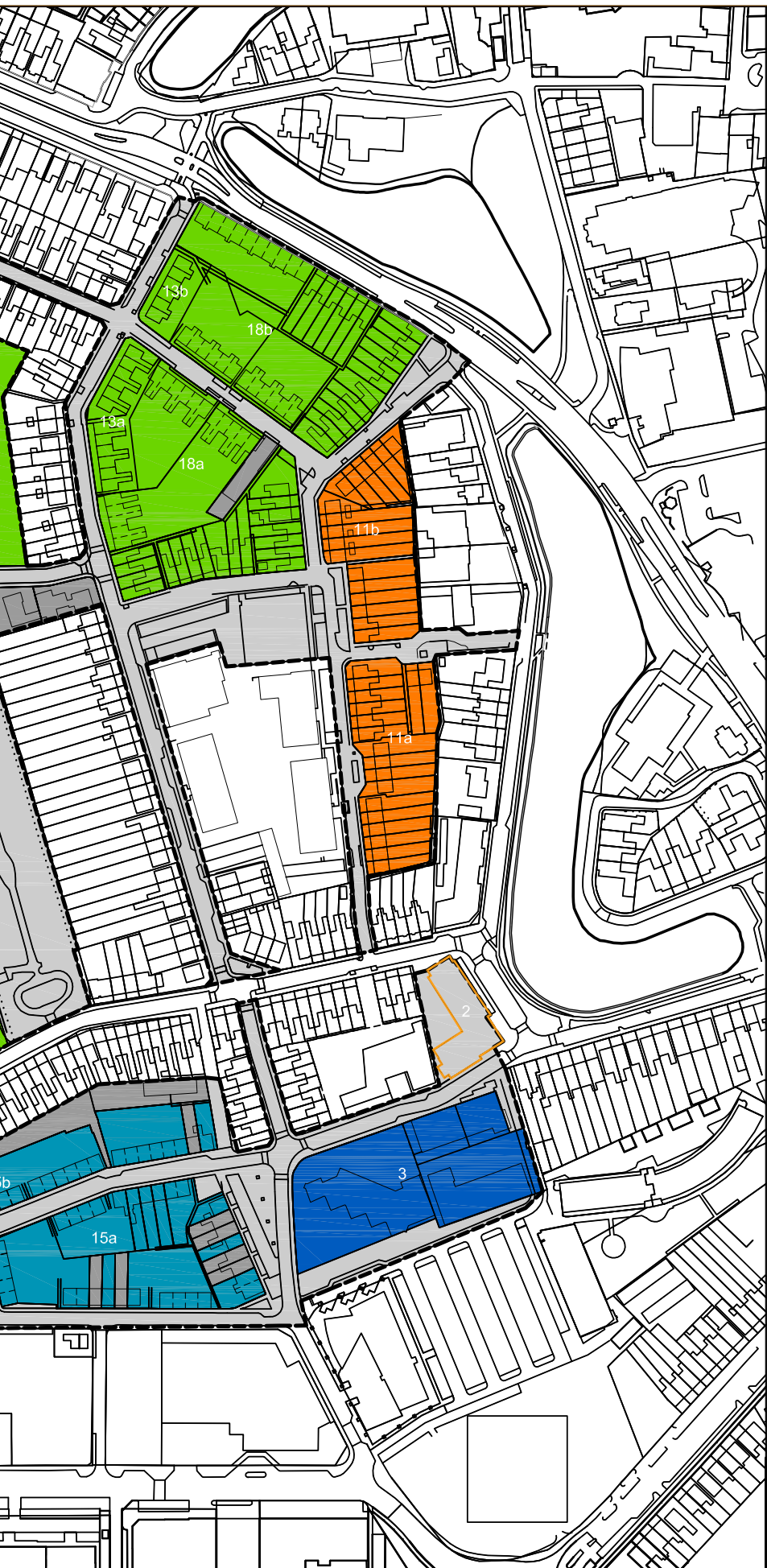
18 b Schengestraat 1 t/m 23 en
Westsingel 100 t/m 130

2013/2014 start onderhoudswerk-
zaamheden

vanaf 2025 sloop

Kaartbeeld per deelgebied

start sloop =
start project

nieuwbouw	start	renovatie
1	2008	2
	2009	11
6	2010	
	2011	
10a, 10b	2012	12 a/b, 13 a/b, 18a
3, 7, 14	2013	
	2014	
5, 10 c/d, 15 a/b	2015	
16c	2016	
	2017	
	2018	
	2019	
	2020	
	2021	
	2022	
	2023	
	2024	

8, 9, 13, 16 a/b,
17, 18 a/b

1:2500

01-03-2012

Goes-West

...thuis best

Colofon

Uitgave: RWS partner in wonen, gemeente Goes

Fotografie: Co Coppoolse

Tekst: RWS partner in wonen, gemeente Goes

Vormgeving en productie:

Nilsson communicatiekunstenaars

Adressen:

Informatiecentrum Goes-West

Evertsenstraat 15, 4461 XN Goes

RWS partner in wonen

Stationspark 30, Postbus 158, 4460 AD Goes

Telefoon: (0113) 23 16 74

Contactpersonen: de heer M.C. Witlox,

mevrouw T. van der Plasse

Spreekuur RWS op woensdag van 14.00-17.00 uur voortaan alleen op afspraak. Bel met Tanny van der Plasse via telefoonnummer (0113) 37 70 61.

Gemeente Goes

M.A. de Ruijterlaan 2, Postbus 2118, 4460 MC Goes

Telefoon: (0113) 24 96 00

Contactpersoon: mevrouw M.C. Witteveen

SMWO

Telefoon: (06) 12 91 42 64

Contactpersoon: de heer J. Labrujère

Huurdersvereniging De Bevelanden

Rimmelandplein 1 A, 4461 KX Goes

Telefoon: (0113) 25 20 54

Contactpersoon: mevrouw R. Hoen

